

Memoria eguna 2023

1. Egun on guztioi. Alkatea, Terrorismoaren Biktimen Oroimenerako Zentroaren zuzendaria, sailburuordea, Euskal Autonomia Erkidegoko fiskal nagusia, Arartekoaren ordezkaria, biktimen elkarteak, Defentsako ordezkaria, Poliziako buru nagusia, eskualdeko jenerala, ordezkariordeak, agintariak...
2. Joan den urriaren bostean, terroristek Fernando Buesa hil zuten lekuan, Askatasunaren lorategietan, monolitoaren gaineko plaka oroigarria margo beltzez zirriborratuta agertu zen. Liburuak erretzen dituenaren gogo hutsal berarekin, ideia bat akabatu ahal izango duelakoan.
3. Aldi berean, Fernandoren gorpuzkiak dauden kanposantuan, norbaitek gorozkiak bota zituen familiaren panteoiaren gainera, gorotzez bere aztarna etiko eta intelektual miserablea azpimarratu nahian, hilobi baten marmola profanatu.
4. Oso hunkigarria da egileek, ziur aski ETA bizi ez zuten gazteek, halako ankerkeria eta usteltze morala erakustea, bizi izan ez den, baizik eta oinordetzan jaso den gorroto batengatik. Bere barnean ereindako herra batengatik, hau bezain hain ekintza bereziki gaitzesgarrietan ernatu dena.
5. Horien helburua, dakigunez, birbiktimizazioa bilatzea besterik ez zen izan, zauriak miatzen bilatzea, zauriak sendatu ez daitezten eta gorrotoa zornatzen jarrai dezaten saiatzeari. Hau da benetako leit motiv, minbizi bat bezala, bere egile zein mentoreei kalte egiten diena.
6. Horrelako zerbait gertatzen den bakoitzean, sentitzen dugu ez dela denbora bakarrik izango terrorismoaren biktimen eta biktima horiek jasan zituen gizartearen zauriak sendatuko dituen; militantzia zibikoaren dosi izugarriak eta demokraten ahalegina beharko dira memoria gure gizarteko zenbait txokotan oraindik ere dauden gorrotorik eta herrarik gaiztoenei gailentzeko.
7. Baina ekintza hauek, gure instinturik txarrenak inarosten saiatus, jotzen gaituzten bezala, beste ahots sendagarri batzuk ere garbi altxatzeak adiskidetzen gaitu.
8. Eta hitzez hitz esaten dut: - "Etsipenaren erdian argia eta itxaropen-izpi bat zabaltzen diren pitzadurak sortzen dira".
9. Horrela erantzuten zion Sara Buesak preso etakide baten alabak bidalitako gaitzespen-mezuari, monolitoaren aurkako erasoaren eta

familiaren panteoiaren profanazioaren aurrean elkartasuna adieraziz: "Ekintza zentzugabe hauek zeharo gaitzesten ditut", zioen mezuak. "Nire babesa eta maitasuna erakutsi nahi dizkizut mina besterik ekarri ez duen eta inoiz gertatu behar ez duen zerbaitengatik. Ezein lur edo ideologia zatik ez du bizitza batek baino gehiago balio".

10. "Jende xume eta onaren keinuek gizateriarekin lotzen gaituzte", erantzuten zion Sarak biktimek beren biktimarioen aurrean eusten dizkieten zibilizazio, humanismo eta nagusitasun moralaren balioekin adiskidetzen gaituen handitasun moral batez.
11. Benetan, argia zabaltzen den pitzadurak sortzen dira, Sara Buesak zioen bezala, baina horma behin eta berriz jotzearen poderioz. Aspaldi ikasi genuelako bizitzan ongia ez dela berez gailentzen. Gure gazteak demokraziaren, bakearen edo askatasunaren balioak ziurtzat jotzen diren errealitate batean daude. Beren bizi-paisaiaren parte dira, Instagram edo Tik Tok bezala. Balio horiek guztiak, eskubide horiek, sorginkeriaz eman izan balitzaizkie bezala.
12. Era berean, ETak, eskuin muturreko fanatismoak edo GALek gure gazte asko arrotz eta erabat deskonektatuta sentitzen diren iragana osatzen dute. Iraganeko errealitate baten oihartzun urrunak ekartzen dizkieten istorioak dira, beren eguneroko zereginetatik kanpo daudenak. Aiton-amonon kontakizunak.
13. Gure gazteak ez dira erabat jabetzen prezio altuan erauzi zuten askatasunaz gozatzen dutela. Eta zibilizazioa basakeriatik bereizten duen geruza fin horren trinkotasuna ere beren konpromiso pertsonalaren esku dago. Ezta ere inoiz begia begi truken tesia ongarritu nahi izan zela Zuzenbide Estatuak edozein fenomeno kriminali aurre egiteko erabil ditzakeen prozedura bakarrei bidezidorrak bilatuz.
14. Agian ezin izan diegu transmititu askatasunaren aldeko borroka haren epika, intrahistoriaz eta, zergatik ez esan, jende anonimo askoren kontraesan moral sakonez betea. Gizarte-erreakzioa sortzeko gai izan zen heroizitatera deitua ez zen jende arruntarena gizarte oso baten kontzientziak kolpatuz, oinazearen errutinak anestesiatuta.
15. Horregatik, gazteenei konpromiso hura, epika hura, proiektu kolektibo gisa dugun DNAREN funtsezko zati gisa transmititzeko ardura dugu. Memoria horrek hezkuntzaren, kulturaren, familiaren eta gizarte-ingurunearen mundua busti behar du. Errespetuan eta konpromisoan hezte, ontasunaren eta sakrifizioaren emari hori lurrundu ez dadin, euriaren malkoak bezala.

16. Diktaduraren gau amaigabearen ondoren, 40 urte behar izan ditugu gure herrialdean memoriaren inguruko politika serioak egiteko. Lau hamarkada behar izan dira gerra zibilaren ondoren Espainiari buruz sortu zen isiltasun gortina desegiten hasteko.
17. Demokratek terrorismoaren aurka lortutako garaipenaren kontakizuna eraikitzeke beste berrogei urte gehiago beharko ez duguneko erabaki eta uste osoa helarazi nahi dizuet. Bidezko garaipena, justua eta Zuzenbide Estatuak ezartzen dituen estandarrak eta mugak errespetatzen dituen. Gotorleku demokratiko haren gainean eraiki genuen disidentzia eta konpromiso zibikoa Euskal Herriaren aurpegitik desagerrarazi nahi izan zutenen aurkako eustorma.
18. Horregatik, Maider, Florencio, Koldo, Endika, Ianire eta gaur Vitoria-Gasteizen bildu garen guztiak:
19. Oroimena ahanzturaren amnesiaren aurrean defendatzeko dugun konpromisoaren berri emateko eskatzen dizuet.
20. Axolagabetasunaren epeltasunaren aurrean norberaren konpromisoa aldarrikatzeagatik.
21. Kontakizuna gure eguneroko zereginetan, lan instituzionalean sartzeagatik, bai, baina gure familia-bizitzan eta gure gizarte-, kultura- eta hezkuntza-ingurunean ere.
22. Ezin dugu onartu gure haurrak, gure gazteak, oinazetik at bizitzea, bai, baina, batez ere, harrotasunez ispiluari begira egon daitekeen herrialde bat eraikitzea ahalbidetu zuen errebeldia hartatik kanpo.